دادستان کل کشور تلویحا از تعطیلی گشت ارشاد خبر داد

«گشت» تمام شد؟

شهرزاد همتی: «گشت ارشـاد ربطی به قوه قضائیه ندارد و از همان‌جایی که در گذشته تأسیس شـد، از همان‌جا نیز تعطیل شد. البته قوه قضائیه نظارت‌های خود را بر کنش‌های رفتاری در سـطح جامعه ادامه می‌دهد». این سـخنان حجت‌الاسلام‌والمسلمین منتظری، در پاسخ به خبرنگاری اسـت که درباره تعطیلی گشت ارشـاد روز شنبه در نشست خبری از او سـؤال کرده بود. هرچند هیچ‌کدام از دستگاه‌های ذی‌ربط از جمله نیروی انتظامی و شـورای‌عالی انقلاب فرهنگی، پاسـخی در رد یا تأیید این گفته به خبرنگار «شرق» ندادند؛ اما شـاید بتوان این جمله را مبنایی بر پایان گشت ارشاد دانست. از پایان شهریورماه امسال، با مرگ دلخراش مهسا امینی در حوزه استحفاظی پلیس امنیت اخلاقی و اعتراضاتی که در پی آن صورت گرفت، دیگر خبری از ماشـین‌های گشت ارشاد که ذیل عنوان «پلیس امنیت اخلاقی» فعالیت می‌کردند نبود؛ مسئله‌ای که به نظر می‌رسید معنایش اغمای گشت ارشاد باشد. گشت ارشاد در تمام این سال‌ها موافقان و مخالفان زیادی داشت و وعده برچیدن بساط آن از وعده‌های خوش رنگ‌ولعاب همه کاندیداهای ریاست‌جمهوری بود. حالا به نظر می‌رسد گشـت ارشاد تعطیل شده باشد؛ اما زور هیچ‌کدام از رؤسای جمهور به آن نرسید و هرگز هم دستاورد مثبتی را نتوانست برای حجاب که عنصری فرهنگی- سیاسی در ایران است، داشته باشد. معلوم نیست تعطیلی گشت ارشاد به معنای برچیده‌شدن کلیت پلیس امنیت اخلاقی باشـد یا خیر، اما از همان روزهای اولیه اعتراضات، تابلوی مقر پلیس امنیت اخلاقی در خیابان وزرای تهران پایین آمد و جایش را نام پلیس امنیت عمومی گرفت؛ اما آنچه باید در نظر داشت، این است که گشت ارشاد بخشی از ماجرای امنیت اخلاقی است، پلیس نامحسوس، دوربین‌های گشت ارشاد و شماره تلفن‌های مردمی هم در دایره پلیس امنیت اخلاقی قرار می‌گیرند.

یک سئوال ساده یک پاسخ تند

خبرنـگار «شـرق» در تماس خـود با سـرهنگ صباحی، مدیریـت روابط‌عمومی فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، سؤالی درباره صحت سخنان حجت‌الاسلام منتظری پرسـید، سؤالی که واکنش بسـیار عجیب و تند صباحی را در پی داشت. او در پاسخ به این سـؤال خبرنگار «شـرق» گفت: «اصلا نگویید با ما تمـاس گرفته‌اید، الان وقت این صحبت‌ها نیسـت، پلیس هر وقت صلاح بداند دراین‌بـاره صحبت می‌کند». خبرنگار «شرق» عنوان کرد: «پس وقت صحبت از این ماجرا چه زمانی است، وقتی دادستان کل کشـور خبر از تعطیلی می‌دهد؟» صباحی گفت: «مگر من دادستان هستم؟ از خودش بپرس». خبرنگار عنوان کرد: «شما مسئول روابط‌عمومی انتظامی تهران بزرگ هستید، این چه طرز پاسخ‌دادن اسـت؟» پاسخ صباحی این بود: «شما شعور نداری؟ می‌گویم از دادسـتانی سـؤال کن». تماس‌های مکرر «شـرق» با روابط‌عمومی نیروی انتظامی برای پیگیری این رفتار بی‌پاسـخ ماند. هرچند آقای صباحی از طریق یک رابط شروع به تهدیدکردن روزنامه «شـرق»، خبرنگاران و مدیرمسئول آن کرد؛ با این حال در پیامکی خطاب به ایشـان عنوان شـد که قطعا عین این مکالمه در روزنامه منتشر خواهد شد. البته این نکته نیز قابل ذکر اسـت که تماس خبرنگار «شرق» با اعضای شورای انقلاب فرهنگی نیز به جایی نرسید.

تاریخچه گشت ارشاد

بـا روی‌کارآمدن دولت محمود احمدی‌نژاد در سـال ۸۴ طـرح حجاب و عفاف از سوی رئیس‌جمهور ابلاغ شـد که ابتدا در سال تابستان ۸۵ با حضور ون‌های سبزرنگ گشت ارشاد در خیابان‌ها طرح ارتقای امنیت اجتماعی کلید خورد و در سال ۸۶ نیروی انتظامی این طرح را رسـما در برخورد با چکمه‌پوشـان آغاز کرد. در سال ۸۸ به خاطر انتخابات حسـاس ریاسـت‌جمهوری این طرح تقریبا کم‌رنگ شـد؛ ولی در سال ۸۹ با تغییـر رویکردی تحت عنوان طرح امنیت اخلاقی ادامه یافت. در سـال ۹۰ فعالیتش بیشـتر شد و در تابستان ۹۱ به حضور در کنسـرت‌ها هم کشیده شد؛ اما باز با انتخابات ریاسـت‌جمهوری این طرح کم‌رنگ‌تر شد؛ ولی پس از انتخابات و در تابستان ۹۲ گشت ارشاد دوباره در میادین، مراکز خرید و کنسرت‌ها حضور یافتند. مصوبه‌ای در جلسه ۴۲۷ مورخ ۸۴،۱۰،۱۳ در شورای فرهنگی و عمومی درباره بحث عفاف و حجاب به تصویب رسید که در این مقطع گشت ارشاد به راه افتاد. در سال ۹۴ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در گزارشی علت اصلی موفق‌نبودن طرح گشت ارشاد را فقدان مطالبه و خواسـت عمومی در جامعه دانسـت و اعلام کرد جرم‌انگاری بدحجابی در ابتدای انقلاب اسـلامی در شرایطی رخ داد که چنین مطالبه‌ای در جامعه وجود داشته است. ازایـن‌رو هرگونه اقدامی بدون توجه به فقدان مطالبه و خواسـت عمومی پیامدهایی منفی ایجاد خواهد کرد. دکتر ژاله شـادی‌طلب، جامعه‌شـناس و عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، در گفت‌وگو با «شرق» در پاسخ به این سؤال که روز گذشته دادستان کل کشـور عنوان کردند: گشت ارشاد ربطی به قوه قضائیه نداشت و از همان‌جایی هم که آمده بود، تعطیل شـد. اگر ما این جمله را به معنای تعطیلی گشت ارشاد تلقی کنیم، به نظر شـما آیا مسئولان به این نتیجه رسـیده‌اند که گشت ارشاد نتوانست در ساختار اجتماعی کشور موفق عمل کند؟ گفت: «این اگری که شما در سؤالتان به کار بردید، بسیار مهم است. واقعیت آن است که گشت ارشاد تأسیس‌شده از طرف قوه قضائیه نبود و از طرف نیروی انتظامی مدیریت می‌شد. به هر حال اگر ما این‌طور تلقی کنیم که مسئولان به این نتیجه رسیده‌اند که گشت ارشـاد باید تعطیل شود (که امیدوارم این‌طور باشد) حتما به این معناست که آنها به این نتیجه رسیده‌اند که در ساختار اجتماعی کشوری به اسم ایران، وجود گشت ارشاد ضرورتی ندارد». او در ادامه با اشاره به تأثیر گشت ارشاد در این سـال‌ها روی جامعه و ارتباط پلیس با مردم افزود: «تأثیر گشـت ارشاد روی هر دو مقوله بسیار منفی بود؛ چون اصولا وظیفه پلیس رسیدگی به وضعیت حجاب زنان نیست. اینکه مانتوی کسی کوتاه یا بلند باشد، در وظیفه کاری این نهاد انتظامی تعریف نشده و پلیس کارها و وظایف بسیار بسیار مهم‌تری دارد. نتیجه گشت ارشاد تأثیر منفی نـگاه مردم به پلیس بود. مردم به جای اینکه به پلیس اعتماد کنند، به پلیس و به آن ماشـین و مأمورانی که به‌عنوان گشت ارشاد در خیابان بودند، احساس خوبی نداشتند؛ بنابرایـن این نتیجه منفی خیلی زیاد بود و زمان زیـادی باید بگذرد تا تأثیر آن کم و این ارتباط ترمیم شـود». این استاد دانشـگاه همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا شکاف اجتماعی ایجادشده را می‌توان ناشی از گشت ارشاد دانست، گفت: «تنها بخشی از این شکاف اجتماعی ایجادشده حاصل گشـت ارشاد است. بخش بزرگ‌تری از این شکاف ناشی از سیاست‌گذاری‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی است که از طرف دولتمردان اتخاذ شـده و آثار منفی این شـکاف را به‌ویژه در اعتماد مردم بـه نهادهای دولتی به وضوح می‌بینیم. سرمایه اجتماعی از دست رفته و نهادهای مسئول برای بازگشتن این سـرمایه اجتماعی باید اقدامات جدی انجام دهند». او همچنین در ادامه با اشـاره به عوارض گشت ارشاد بیان کرد: «ازدست‌رفتن سرمایه‌های اجتماعی، فراری‌دادن عده‌ای از جوان‌ها و زنان از مملکت، ازدسـت‌دادن سرمایه‌های مادی و سردی روابط مردم با نهادهای برقرارکننده نظم از مهم‌ترین عوارض گشـت ارشاد بود. تجربه بدی که زنان و گاهی هم مردان با گشـت ارشاد داشتند، می‌تواند چندین کتاب باشد. اما عارضه گشت ارشـاد را در روان خانواده‌ها، دختران جوان و تمام پدر و مادرهایی که خبردار می‌شدند که فرزندانشان در مقر پلیس امنیت اخلاقی هستند، می‌شود دید. این عارضه‌های روانی را نباید کوچک شـمرد، می‌شود پژوهشی از کسـانی کرد که حداقل یک بار گذرشان به گشت ارشاد افتاده، اگر کسی می‌خواهد عارضه‌های گشت ارشاد را درک کند، باید سراغ این افراد برود تا به عمق فاجعه پی ببرد. من به عنوان کسی که یک بار رفتن به وزرا را تجربه کرده‌ام، باید بگویم این تجربه بسیار آزاردهنده و تلخ است». شادی‌طلب در پایان در پاسـخ به این سؤال که شـما فکر می‌کنید در صورت بازگشت گشت ارشاد واکنش مـردم به آن چه خواهد بود؟ گفت: «امیدوارم این یک حالت محال باشـد. با این همه تجربه و هزینه و ازدست‌رفتن سـرمایه‌های اجتماعی و مادی، با همه خاطرات تلخی که همه طبقات اجتماعی تجربه کرده‌اند، بسـیار دردآور اسـت. زنان این کشـور هرگز دنبال برهنگی نبودند، زنان این کشـور تجربه زیستن با کرامت را داشته و دارند، بنابراین آنهایی که فکر می‌کنند نبود گشت ارشاد به معنای برهنگی است، اشتباه می‌کنند. زنان ما انسان‌های باشـعور تحصیل‌کرده و دارای نگاه اجتماعی هسـتند و می‌توانند برای خودشان تصمیم بگیرند. این گشت ارشاد یا به قول خانم خزعلی پلیس امنیت اخلاقی یا هر اسـم دیگری که دارد، همان‌قدر که این گشـت‌ها وارد حوزه‌ای می‌شوند که جزء تصمیم‌گیری‌ها و انتخابات فردی افراد اسـت و آسیبی هم به جامعه وارد نمی‌کند، اما می‌تواند آسـیب جبران‌ناپذیری به بدنه اجتماعی بزند. عجیب اسـت که شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌گوید ما مصوبه‌ای درباره گشت ارشاد نداریم، اما سال‌هاست بدون چنین مصوبه‌ای ما این ون‌ها را در خیابان می‌بینیم، برخوردهای بسیار تند آنها با زنان را می‌بینیم و با وجود این سـاکت می‌نشینیم که کارد به استخوان برسد. این کار را می‌شد پارسال کرد، پیش از آنکه مهسا امینی از دست برود و سرمایه‌های اجتماعی ما تخریب شود. کاش گشت ارشاد دیگر بازنگردد».

مروری بر خاطرات یک سال گذشته ما با گشت ارشاد

شمارش اخبار تلخ مربوط به درگیری مردم با گشت ارشاد به این سادگی نیست، اما ما به مرور خاطرات جمعی یک سال گذشته با گشت ارشاد می‌پردازیم:

◆ **دستگیری زن ایرانی با ابزار «زنده‌گیری» حیوانات:** پاییز سال ۱۴۰۰، فیلمی از برخورد مأموران گشت ارشـاد و تلاش برای کشاندن او به ون گشت با ابزار زنده‌گیری حیوانات منتشـر شـد. این فیلم اعتراضات عمومی مردم را در پی داشت. «مراد مرادی»، معاون اجتماعـی فرماندهی انتظامی تهران، درباره اسـتفاده از میلـه زنده‌گیری حیوانات در بازداشت یک زن به دست مأموران گشت ارشاد، گفت: «وسیله‌ای که در فیلم جنجالی هنگام بازداشـت خشن دختر جوان دیده می‌شـود، چوب نیست، بلکه بند کیف متهم است». هرچند مرادی گفت عملکرد مأموران پلیس در صحنه شتاب‌زده، غیرحرفه‌ای، خارج از چارچوب و ضوابط بوده، اما هرگز خبری درباره برخورد با این مأمور منتشر نشد.

◆ **کشـیدن یک زن داخل ون گشت ارشـاد:** مهرماه سال گذشته، انتشـار ویدئویی از برخورد خشن مأموران انتظامی گشت ارشاد با یک زن جنجال‌آفرین شد. در این ویدئوی کوتـاه برخورد مأموران پلیس امنیـت اخلاقی با زنی را می‌بینیم که از سوارشـدن به ماشین خودداری می‌کند و مأموران گشت ارشاد - زن و مرد - دستان او را می‌گیرند و با کوبیده‌شـدن سر او به در ون بالاخره او را سوار ماشین گشت می‌کنند. بعد از انتشار این ویدئو سـرهنگ پیام کاویانی رئیس پلیس امنیت اخلاقی گفت: بررسی‌های لازم در این خصوص انجام شده است و با مأموران متخلف برخورد انضباطی شد.

◆ **شلیک مستقیم گلوله به بوکسور سـابق تیم ملی:** اردیبهشت امسال رضا مرادخانی، بوکسور پیش‌کسوت تیم ملی، مورد اصابت گلوله توسط مأمور گشت ارشاد قرار گرفت. رضا مرادخانی به همراه همسرش ماریا و دختر ۱۱ماهه‌شان در پارک پردیسان مشغول پیاده‌روی بودند که ماشـین گشت به آنها نزدیک می‌شود و از همسر مرادخانی شماره ملـی او را برای ثبت بـه دلیل بدحجابی می‌خواهد. ادعای مأمـور مبنی بر اینکه باید مشـخص شود که همسـر او مورد اخلاقی دارد یا نه، باعث بگومگو می‌شود. مأموران به سمت مرادخانی گاز فلفل پاشیدند و ۱۰ تیر توسط مأمور گشت به سمت مرادخانی شلیک می‌شود و چهار تیر به او اصابت می‌کند. هرچند پلیس از مرادخانی و همسرش دلجویی کرد، نیروی انتظامی آنها را به «کشف حجاب» و «تمرد نسبت به مأمور» متهم کرده اسـت. رضا مرادخانی در واکنش به قتل مهسـا امینی نیز نوشت: «ضاربی که به من تیراندازی کرد، در دادسـرا به قاضـی گفت: هم ترفیع گرفتم و هم بن خرید کالا به همه دادند».

◆ **دخترم مریضه:** تیرماه همین امسـال بود که ویدئویی از مقابله یک مادر با ون گشت ارشاد منتشر شد. ویدئویی که در آن زنی میانسال جلوی ون در حال حرکت گشت ارشاد را گرفتـه و فریاد می‌زند: دخترم مریضه! با این حال این ون بدون توجه به حرکت خود ادامه می‌دهد. پلیس تهران در بیانیه‌ای از برخورد با سَرتیم گشت ارشاد خبر داد که به ضجه‌های زن بی‌اعتنایی کردند. اما جزئیات دیگری از این ماجرا منتشر نشد.

◆ **مهسا امینی:** تراژدی مهسا (ژینا) امینی، از روز سه‌شنبه ۲۲ شهریور آغاز شد. دختری ۲۲سـاله که به همراه خانواده‌اش برای دیدار اقوامش از سـقز بـه تهران آمده بودند، در پارک طالقانی، توسـط مأموران گشـت ارشـاد، به دلیل بی‌حجابی دسـتگیر شـد. اصرارهای ژینا و برادرش مبنی بر اینکه آنها در تهران غریب هسـتند به جایی نرسـید. انتظارهای اشـکان برادر او، جلوی در پلیس امنیت اخلاقی طولانی شد و در نهایت به او گفتند خواهرش به دلیل سـکته قلبی به بیمارستان کسری منتقل شده. مهسا امینی سـه روز بعد در بیمارستان کسری درگذشـت. پس از درگذشت ژینا امینی، بیمارستان کسـری در اطلاعیه‌ای مدعی شـد که پیکر او در شرایطی به بیمارستان منتقل شده که قلب او از حرکت ایسـتاده و هیچ واکنشی نداشته است. هرچند پلیس بارها اعلام کرد هیچ درگیری‌ای بین نیروی گشـت با مهسـا امینی به وقوع نپیوسـته، اما آنچه واضح و مبرهن اسـت، سـکته ژینا امینی در مقر پلیس گشت ارشـاد رخ داده است و مردم مصرانه درخواست پاسخ درست پلیس درباره این فاجعه را دارند. هنوز هیچ نهادی به اظهارات حجت‌الاسلام منتظری واکنش نشان نداده است. این سکوت شاید به معنای پایانی بر گشـت ارشاد باشـد. پایانی تلخ که می‌توانسـت اتفاق نیفتد، اگر کاندیداهای ریاسـت‌جمهوری به قولشـان عمل می‌کردند، یا نیروی انتظامی فقط یک بار در تمام این سـال‌ها بابت تمام اتفاقاتی که در بالا به آن اشـاره کردیـم، از مردم عذرخواهی و مسـببان این وقایع را بازخواسـت می‌کرد. هنوز معلوم نیست سرنوشت کلیت پلیس امنیت اخلاقی چه خواهد شـد، اما به نظر می‌رسـد دیگر کسـی در میدان‌های اصلی شهر، کنار ون‌های پر از خاطرات تلخ گشت ارشاد نمی‌ایستد و به زنان نمی‌گوید: «عزیزم، می‌شه بیاین توی ماشین یک کم با هم صحبت کنیم؟».

یادداشت

گشت ارشاد و اصول و مبانی دموکراسی

صالح نقره‌کار

حالا که دادستان کل کشور از تعطیلی گشت ارشاد خبر داده بد نیست این پدیده را در نظام حقوقی و اخلاق اجتماعی بررسـی کنیم. برای بررسی این پدیده چند نکته به نظرم می‌رسـد. یک منظر تمایز و تفاوت بین ارزش و روش است. اصولا مقنن اساسی یا عادی یا مقرره‌گذار در مقام سیاسـت‌گذاری و اعمال قانون سعی می‌کند روش‌هایی را برای تحقق ارزش‌های اجتماعی خلق کند. این ارزش اخلاقی که حفظ و حراسـت از حریـم خصوصی و اخلاق اجتماعی به‌عنوان یک ارزش تلقی می‌شـود، در تاریخ و فرهنگ ایرانی همواره مورد توجه قرار گرفته است اما اینکه روش آن تابع چه شرایطی اسـت، همواره این روش‌ها با نگاهی به زمانه و زمان موردتوجه قرار می‌گیرد. بنابراین اینکـه قانون را موجود منجمدی تلقی کنیم کـه هیچ‌گاه ارزش‌هایش تغییر نمی‌کند و بـه مثابه یک ارزش قانون را مترادف کنیم، یک خطـای راهبردی در نظام تقنینی و سیاست‌گذاری عمومی ماست.

نکتـه دوم اینکه اصولا جامعه یک متغیر پویاسـت و قانون هم سـازوکار نظم و نسق‌بخشی به پویایی نظام ارزشی حاکم بر جامعه است. هرگونه دگرش ارزش‌ها باید در تاب‌آوری نظام قانونی ما نمود و بروز داشته باشد. ایده‌هایی که از منظر قانون‌گذاران در دالان مردم‌سـالاری قرار می‌گیرند، تبدیل به پدیده‌هایی می‌شـوند که جامعه را با لبـاس قانـون اداره می‌کنند و این لباس باید با تغییر و دگـرش در تمامی عرصه‌های اجتماعی و عمومی مورد توجه قانون‌گذار باشـد. قلمرو حقوقی هیچ‌گاه فارغ از نظام عمومی و هنجارهای اجتماعی نیست. بنابراین در این زمینه هم باید مقنن را به سمت تغییرپذیـری و تبعیت از هنجارهای اجتماعی و اقتضای زمانه سـوق داد تا با نگاهی به ضرورت‌هـا، مصلحت‌ها، اقتضائات و فایده‌مندی مبادرت به تغییر در نظام تقنینی داشته باشد.

موضوع سوم اما این است که ما هرگونه قانون‌گذاری را باید بر مبنای حقوق انسانی و ارزشـمندی حیثیت و انتخاب انسان‌ها انجام دهیم. قانونی که با نگاهی به کرامت، عزت، حق انتخاب و حق تعیین سرنوشـت شهروندان بیگانه باشد، هیچ‌گاه نمی‌تواند خرسندی و سـزاواری کافی را برای زیست شایسته شهروند ایجاد کند. بنابراین در این جهت هم باید نگاهی متفاوت به نظام تقنینی داشته باشیم.

موضوع چهارم درباره این مقرره شـورای عالی اسـت. در این زمینه باید تأکید کرد شـورای عالی انقلاب فرهنگی هرچند با لباس قانون ایجاد مقرره می‌کند اما نباید پا از اقلیم تفکیک قوا فراتر بگذارد و اصولا شورای عالی انقلاب فرهنگی و شوراهای عالی نباید فراتر از حیطه سیاسـت‌گذاری‌های عمومی مبادرت بـه وضع یا نقض قوانین و مقررات بکنند؛ چراکه قوانین و مقررات تنها باید از طریق مجلس و از دالان دموکراسی و مردم‌سـالاری مبتنی بر حق تعیین سرنوشت و اصل ۵۶ قانون اساسی محقق باشد. بنابراین یک ایراد ساختاری در ایجاد هنجارهایی که شورای عالی انقلاب فرهنگی ایجاد می‌کند، در این زمینه وجود دارد.

موضـوع پنجم اینکه ما در حوزه حقوق عمومـی و اداری با اصل عدم صلاحیت مواجه هستیم. توزیع صلاحیت‌ها بر اساس اصل تفکیک قوا و تمایز مسئولیت‌ها ایجاد می‌شـود. از این منظر هم ما باید با نقدی نسبت به زمینه‌های ایجاد قواعد الزام‌آور از سـوی نهادهای غیر از پارلمان مواجه شویم. این نگاه آسیب‌شناسانه باید ما را به یک اصلاحات ساختاری در این زمینه برساند.

نکته ششم هم اینکه دادستان کل کشور باید مدعی حقوق عمومی و صیانت‌کننده حقوق شـهروندی باشـد؛ چراکه بر مبنای بند ۲ در اصل ۱۵۶ قانون اساسی تکلیف احیـای حقوق عمومـی بر عهده دادسـتانی و قوه قضائیه به صورت عام گذاشـته شـده اسـت. یکی از حقوق عامه تعیین الگوی پوشـش و الگوی زیستن است که با ملاحظه فرزند زمان خویشـتن بودن نسـل‌های مختلف در ادوار گوناگون جلوه‌های مختلفی خواهد داشـت. از این منظر هرگونه ایجاد مانع و هرگونه تحدید حق باید با یک دلیل مسـتدل وجدان‌پسند و متکی بر اراده عمومی محقق شود. از این‌رو اعمال سـلیقه شـخصی یا تحمیل عقاید یا ابراز نظرهای گروهی بر سایرین محمل قانونی ندارد و اصول و موازین حقوقی سـازگاری ندارد. بنابرایـن از این جهت هم به نظرم نیازمندیم که در چنین مواردی مثل موضوع حجاب که با تفاوت دیدگاه شـهروندان و بخش‌هایی از حقوق‌دان‌ها مواجه اسـت، با نگاهی به پارلمان حل شـود. در حل این مسائل باید خیر عمومی، منافع همگانی و اراده اجتماعی حل‌وفصل شود. اصولا سـبک زندگی یا الگوی پوشش مواردی نیسـت که در حوزه تحمیل یا قلمرو اعمال حاکمیت قرار داده شـود. در دنیا هم جز مواردی اسـت که مرزهای روشنی با حریم خصوصی، حرمت شهروندی و اخلاق اجتماعی دارد. به این مسائل باید با نگاهی به مبانی بین‌رشته‌ای مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، حقوق و اخلاق پرداخته شـود تا مکانیسـم‌های اخلاقی ایجاد ظرفیت‌های تکریم شـهروندان، به روش‌های اقتدارگرایانه منتهی نشود.

◆ جدول ۴۳۸۱ ◆ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- ثروتمند- دفن‌شـده- شهری در غرب فرانسه ۲- خواندن و نوشتن نمی‌داند- گوشه‌ها- گاوچران آمریکایی ۳- پودر دسـتگاه پرینتر- شمارش‌کردن- تندرسـت ۴- مـاه تابسـتانی- سـرایت بیماری- موطلایـی ۵- سـنگری در دشـت‌های فاقد موانع طبیعی- بازیگر فیلم گلادیاتور ساخته ریدلی اسکات ۶- ضمیر جمع- رجوع- علت و سـبب ۷- سیاره- متنافر- پایه و اساس ۸- شتاب‌زده- ناخالص- کتاب قانون مغولان ۹- ایراد- جانور خیالی ترسناک- قوم مغول ۱۰- کمیابی- غضروف هلالی در مفصل زانو- ضمیر غایب ۱۱- بیماری التهاب نایژه- نوازنده چنگ در عهد ساسـانی ۱۲- زادگاه حضرت ابراهیم(ع)- آکنده- جهانگرد سرشـناس فرانسـوی که در عصر صفـوی به ایـران آمـد ۱۳- صمیمـی- از زوایای دایره- صورتگر ۱۴- پیدا نمی‌شـود- رشـته‌هایی از پوست گیاه- هنر فرنگی ۱۵- نقش هنرپیشه- بچه پرتحرک- فضای استوانه‌ای داخل موتور درون‌سوز

عمودی:

۱- عزاداری- توان سـوم یک عدد- هنرمند ۲- از وزارتخانه‌های جمهوری اسـلامی ایران- دستمال ۳- گلـی آپارتمانـی- هدایت‌کردن وسـیله نقلیه هوایـی ۴- سـواره- میزبان المپیک ۲۰۱۲- عشـق بیگانه ۵- طمع- راه فرار- ستاره‌شـناس انگلیسی قـرن هجدهـم- میوه ۶- طـرز و شـیوه- واحدی نظامی- جانشـین وضو ۷- محل تعلیم رشته‌های فنی و هنری- چپاول ۸- فانی و ناپایدار- رسم‌کردن- پرنده‌ای با پاهای بلند ۹- عدالت‌پیشه- هافبک تیم ملـی فوتبال ولز ۱۰- غلاف شمشـیر- نامی دخترانه- دلسـردی ۱۱- نوک بی‌نـوک- ته نشسـت- ضربه‌ای در بدمینتون- قیمت بازاری ۱۲- آخرین سـوره- سـبز تیره- نوعی پارچه از الیاف گیاهی ۱۳- موسـیقی متن سریال سلطان و شـبان از ساخته‌های اوست- بیماری زردی ۱۴- نوعی اسلحه کمری- علامت مرغوبیت کالا ۱۵- خوراکی از تخم‌مرغ- پزشک تجویز می‌کند- نوعی کارد نوک‌تیز

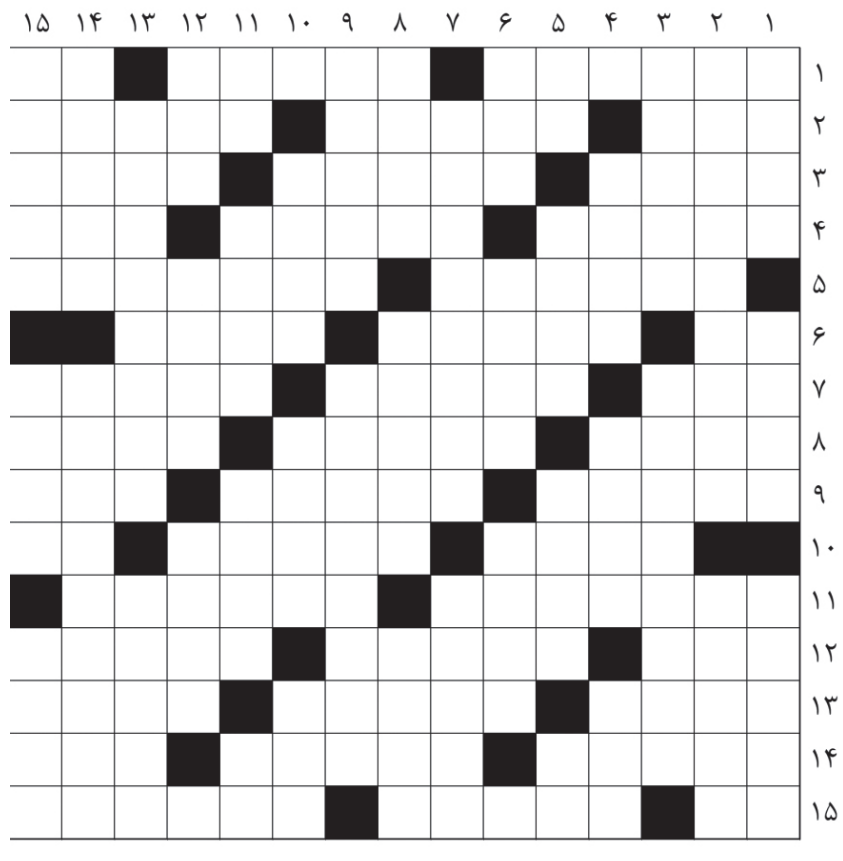

◆ حل سودوکو سخت

۶	۱	۷	۳	۲	۵	۸	۹	۴
۵	۴	۹	۶	۱	۸	۳	۷	۲
۳	۲	۸	۷	۹	۴	۱	۶	۵
۲	۷	۵	۱	۴	۶	۹	۸	۳
۹	۳	۴	۸	۵	۷	۲	۱	۶
۱	۸	۶	۹	۳	۲	۴	۵	۷
۸	۶	۱	۲	۷	۳	۵	۴	۹
۴	۹	۲	۵	۶	۱	۷	۳	۸
۷	۵	۳	۴	۸	۹	۶	۲	۱

◆ حل سودوکو ۳۳۷۶

۹	۱	۴	۸	۷	۲	۳	۶	۵
۵	۲	۳	۴	۱	۶	۹	۷	۸
۷	۶	۸	۹	۵	۳	۱	۲	۴
۳	۵	۱	۶	۹	۴	۷	۸	۲
۶	۸	۷	۱	۲	۵	۴	۳	۹
۲	۴	۹	۳	۸	۷	۶	۵	۱
۸	۷	۶	۲	۴	۱	۵	۹	۳
۱	۳	۲	۵	۶	۹	۸	۴	۷
۴	۹	۵	۷	۳	۸	۲	۱	۶

◆ حل جدول ۴۳۸۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ل	س	ا	ن	ج	ل	س	■	ک	ب	ا	ب	ت	ر	ش
۲	م	ر	خ	ص	■	ا	ل	ت	ی	ا	م	■	ن	و	ک
۳	ع	ز	ی	■	چ	ن	ا	ن	■	ر	ا	ک	د	■	ر
۴	ه	م	ر	ا	ه	■	خ	ی	ا	و	■	ر	ی	ک	ا
۵	■	ی	ا	ر	ا	ن	■	ا	ف	ت	ا	ب	ا	■	ب
۶	ف	ن	■	م	ر	ا	د	■	ر	ی	ب	ل	ا	س	■
۷	ر	خ	ن	ه	■	ز	و	ر	و	■	ل	ا	م	پ	ا
۸	ی	و	ز	■	د	ل	س	و	خ	ت	ه	■	ا	ر	ج
۹	د	ر	و	ن	ی	■	ت	ش	ت	ک	■	خ	م	ا	ر
۱۰	■	ش	ل	ه	ز	ر	د	■	ن	ب	ا	ت	■	ش	ی
۱۱	ه	ی	■	ا	ل	ه	ا	ر	م	■	ر	ا	م	ر	■
۱۲	م	د	ی	د	■	ا	ر	و	س	■	ر	م	ی	ا	ر
۱۳	س	■	م	ن	ا	و	■	ر	و	س	ی	■	م	ی	خ
۱۴	ن	س	ا	■	خ	ر	م	ب	ی	د	■	ن	ی	ک	و
۱۵	گ	ل	م	ح	م	د	ی	■	ا	س	ت	م	ا	ل	ت

◆ سودوکو سخت ۳۳۷۷

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

							۲	
۹				۳		۷		
			۱		۶	۵	۳	
	۷		۹					۸
۱	۳						۹	۶
۲					۸		۵	
	۸	۲	۷		۵			
		۶		۲				۵
	۱							

◆ سودوکو ساده ۳۳۷۷

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۷	۹				۱	۲	۸
۳		۲	۱		۹			۴
	۲			۶	۴	۷		۹
		۵				۲		
۶		۷	۵	۲			۳	
۹			۲		۱	۵		۳
۲	۱	۳				۸	۴	